

2. HET RINGEN VAN FLAMINGO'S

Op 31 juli, 1 en 2 augustus was ik in de Camargue om ervaring op te doen met het vangen en ringen van jonge flamingo's. Het is de bedoeling deze ervaring toe te passen op Bonaire bij de Zuid Caraïbische populatie.

In de Camargue werd door Luc Hoffmann, Station Biologique de La Tour du Valat, in de vijftiger jaren een aantal jonge flamingo's geringsd. Na een reeks van jaren dat er niet gebroed werd is er de laatste tijd een toenemend aantal broedparen. Het ringen is in 1977 weer hervat door "Tour du Valat" o.l.v. Alan Johnson.

De aantallen waren in 1977 ca. 10.000 broedparen en ca. 7000 jongen in 1978 ca. 8000 broedparen en ruim 4000 jongen.

De toename van de laatste jaren wordt o.a. veroorzaakt door:

1. het creëren van een broedeiland nadat de vroeger gebruikte eilandjes te veel door de golfwerking zijn geërodeerd.
2. het bestrijden van de zilvermeeuw, die als predator van eieren en jonge kuikens optreedt. Jaarlijks worden meer dan 1000 zilvermeeuwen door middel van alphachloralose gedood.
3. het weren van vossen.
4. bewaking in de broedtijd ter voorkoming van verstoring door mensen.

Het broedgebied ligt buiten het gebied, waar het verboden is lager dan 2000 m. te vliegen. Dit betekent dat er nogal wat vliegverkeer is vooral kleine vliegtuigen en helicopters vliegen tamelijk laag over het broedgebied.

Toen wij er waren veroorzaakten die nauwelijks enige reactie. In vergelijkbare situaties op Bonaire zou er paniek ontstaan met veel kans op gebroken vleugels en verlaten van de kolonie.

In de Camargue treedt er een gewenning op waarbij vooral de eerste tijd in de kolonie de vogels nog erg gevoelig zijn voor vliegtuigen, dit neemt geleidelijk af.

De toename van het aantal flamingo's in de Camargue geeft aanleiding tot klachten van boeren die rijst verbouwen. Tijdens perioden met voedseltekorten zoals in het voorjaar van '78, zijn er flamingo's geweest, die op de rijstvelden de pasgezaaide rijst consumeerden.

De ringen

Er worden ringen gebruikt van PVC (handelsnaam Darvic) waarvan de buitenkant gekleurd is en de binnenzijde zwart. 3 lettercombinaties worden 3 x op elke ring naast elkaar uitgeponst zodat de ring op grote afstand herkenbaar is en met een 60 x telescoop op 300 m nog afleesbaar is.

De afmetingen van de uitgeklapte ring zijn 34 x 67 mm.

In de Camargue werd het eerste jaar een gele ring gebruikt met zwarte letters en het tweede jaar een witte ring met zwarte letters. Dit heeft het voordeel dat met veldwaarnemingen de verspreiding en de leeftijd nagegaan kan worden. De ringen worden bevestigd boven het hielgewricht met behulp van een tang die de tamelijk stijf opgerolde ring opent zodat deze om de poot bevestigd kan worden. De ring wordt niet gesloten maar er is wel een stukje overlap zodat "meegroeien" nog mogelijk is.

Men heeft in de Camargue slechte ervaringen met aluminium ringen. Deze veroorzaken na een aantal jaren zwellingen op de poten.

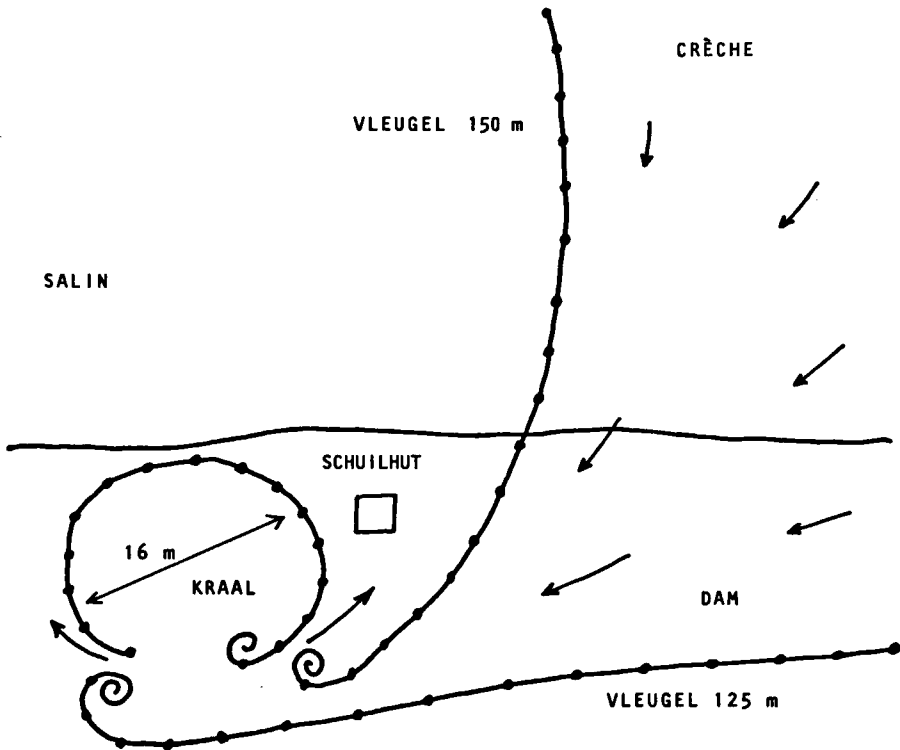
Men ringt het liefst de jongen als ze het vliegvlugge stadium bijna bereikt hebben, omdat kleinere jongen elkaar onder de voet lopen als ze worden opgedreven. Bij asynchroon broeden blijft dit gevaar aanwezig.

De vanginstallatie (zie figuur)

Op een dam die de Salin begrenst, waar de jongen zich bevinden wordt van te voren een kraal gemaakt van ijzergaas van ca. 1½ m. hoog dat met palen in de grond wordt bevestigd. De binnenzijde van de kraal wordt met jute en/of fijn nylongaas bekleed opdat de jonge flamingo's niet hun kop door het gaas kunnen steken en zich beschadigen. Er zijn slechte ervaringen met visnetten.

Twee grote vleugels van metaalgaas van ca. 1 m. hoog zijn opgesteld op de dam en in het water resp. 125 m en 150 meter lang (eveneens met palen vastgezet).

Tussen deze vleugels en de kraal zijn oprolbare gazen deuren gemaakt, die bij het binnendrijven een geheel vormt met de kraal en nadat de kraal gesloten is geopend kunnen worden om de dan overtoillige of geringde jongen door te laten.

Het vangen

Op 2 augustus verzamelden zich om 6.30 uur 80 drijvers in het gebied, die allen werden voorzien van een "canne de Camargue" een rietstengel (Arundo) van ca. 1 m. lengte. Door middel van 2 kleine vee-auto's werden deze mensen, verdeeld over 10 groepjes met een aanvoerder, vervoerd naar verschillende plaatsen op de dammen die het zoutmeer, waar de crèche van ruim 4000 jongen zich bevond, omringen. Op 7.00 uur werd het startsein gegeven dat iedereen te water moest om een gesloten linie te vormen die de crèche langzaam in de richting van de kraal moest drijven. De enige die niet te water ging was Alan Johnson die zich in het schuilhutje bij de kraal verdekt heeft opgesteld om de binnenkomende jongen te tellen en om nadat ruimschoots de 600 gewenste jongen in de kraal waar de deur van de kraal sloot en de verbindingsdeuren met de vleugels opent zodat de overtollige jongen daardoor konden verdwijnen.

Het drijven en vooral het op elkaar laten aansluiten van de verschillende groepen drijvers is een moeilijke zaak omdat men zich makkelijk verkrijkt op de afstanden en de richting waarin de flamingo's zich bewegen. 80 man was niet te veel en ondanks de rietjes waarmee op het water wordt geslagen weten nog heel wat jongen tussen de drijvers door te ontsnappen. Zij zijn per slot beter aangepast aan het lopen in de modder!

Het drijven moet geleidelijk gebeuren zodat er niet te veel paniek-reakties optreden onder de jongen. De enkele oude vogels die bij de crèche waren, waren al gauw weggevlogen.

Het drijven nam een uur in beslag. Om 8.00 uur waren er voldoende jongen in de kraal en mocht de rest zich weer vrijelijk verspreiden in de Salin.

Er waren 8 mensen aangewezen waaronder rapporteur, die in de kraal moesten om de flamingo's te pakken en over de omheining aan te geven aan lieden die de flamingo's aan een 8-tal ringers aanboden.

Het is zaak de vogels zo op te pakken dat vleugels en poten gevouwen zijn, zodat niet door fietsende pootbewegingen en vleugelgeklapper verwondingen bij vogels en mensen kunnen optreden.

Na het ringen worden de vogels naar de waterkant gedragen en daar losgelaten. Een enkeling zakt dan door de poten en moet opnieuw neergezet worden.

Het ringen was in 20 minuten gebeurd waarbij geen enkel dier verwond of gedood werd.

Het is zaak om binnen als buiten de kraal een surveillant te hebben, die de zaak overziet en aangeeft waar de zaak mis dreigt te gaan.

De hele operatie had dus 80 minuten in beslag genomen en heeft geen slachtoffers gekost, mede dank zij de voortreffelijke organisatie met instructies op de voorafgaande dag en 's ochtends ter plaatse.

Toepasbaarheid op Bonaire

Deze techniek is gezien de vergelijkbare terreingesteldheid op Bonaire ook toe- pasbaar. Het materiaal en de opstelling zal echter de nodige financiën en mankracht vragen. Een moeilijkheid op Bonaire zal zijn dat er weinig of geen mensen zijn met ringervaring of met het hanteren van vogels.

Met hulp van medewerkers van het Caraïbisch Marien Biologisch Instituut van Curaçao van de Stichting Nationale Parken en van de Antilles International Salt Company

moet het echter te realiseren zijn, zodat we een veel beter inzicht kunnen krijgen over de verspreiding en verblijftijden en op de lange duur over de leeftijdsopbouw van de populatie.

Drs J. Rooth